

foto: kalmar

Sjey mánaðar og enn einki svar

— Í sjey mánaðar hava tey bíðað eftir svari frá Almanna-stovuni. Barnið noyðist at hava serligar skógvar, tí tað fær ikki gingið í vanligum skóm. Hetta sigur Manbjørn Tórarenni, ortopediskur skómakari, sum hevur ringar royndir av samstarvinum við tað almenna — ikki bara Almanna-stovuna

Hópur av fólki hevur okkurt brek, sum ger, at tey ikki kunnu ganga í skóm, ið fáast til keyps í teimum vanligu skósølu-unum. Summi eru fœdd við brekinum, summi hava fingið brek av sliti ella av vánaligum skóm, og onnur hava verið fyri óhappi. Ofta mugu hesi fólk, fyri at kunna ganga, hava skógvar ella stívlar, seymaðir eftir teirra leisti. Í summum fœrum ber tó til at leggja inn í ella at broyta ein keyptan skógv.

Men torført er at fáa myndugleikar og summar læknar at skilja, hvussu neyðugt tað er hjá fólki við breki á fótunum at fáa ortopediskar skógvar. Slíkir skógvar kosta nóg, og tí má tað almenna veita stuðul. Men tað kann taka langa tíð at fáa svar frá Almanna-stovuni, tað

verður kravd ávísing frá serlækna, og tað skulu ganga 18 mánaðar ímillum, at tey gongubrek-aðu kunnu fáa skógvar.

Hetta sigur Manbjørn Tórarenni, sum er ortopediskur skómakari. Hann sigur frá einum dømi um eina familju, sum í februar mánaði søkti Almanna-stovuna um skógvar til barnið, sum ikki fær gingið í vanligum skóm. Tey hava rykt fleiri ferðir, men framvegis er einki svar komið.

Lættari fyrr

— Alt gekk nóg lættari yfr, tá søkjast skuldi til Færoernes Ulykkesforsikringsråd. Ráðið hevði eisini eina reglugerð at ganga eftir. Men síðan blokkstuðulsskipanin kom og Almanna-stovan yvir-

tók málsokið, hevur einki borið til. Eingin reglugerð, svar fæst ikki, og tey krevja ávísing frá serlækna. Í Danmark er nóg mikið við undirskrift frá kommunulækna, sigur Manbjørn.

Manbjørn flutti við familjuni til Leirvíkar fyri einum ári síðan. Framman undan buðu tey í Skúvoy, men tað bar illa til at buggja á útoyggj í slíkum arbeiði. Enn standa tær flestu maskinurnar hjá honum í Skúvoy, men ætlanin er at fáa tær norður til Leirvíkar, tá verkstaðurin Manbjørn er við at byggja sær, verður liðugur. Sum er hevur Manbjørn bara eitt litið rúm, har hann situr og arbeiðir.

Hann hevur ilt við at skilja, hvi tað skal vera so torført at koma gjøgnum pappirsveldið hjá tí al-

menna. Við hálvum eyga ber til at avgera, hvørjum nýtist ortopediskar skógvar.

Serlæknaávísing skuldi ikki neyðug. Reglan um, at tað skulu ganga 18 mánaðar ímillum, at hvør fær ortopediskar skógvar, heldur hann vera burturvið. Nóg fólk mugu vera í ortopediskum skóm alla tíðina, tey eru á fótum. Hvussu teir skógvarnar siggja út, tá 18 mánaðar eru farnir, kann ein og hvør hugsa sær til, sigur Manbjørn.

Tekur eisini mát

Manbjørn tók prógv sum ortopediskur skómakari í 1981 og fekk bronsumerki fyri gott handverk. Umframt at gera skógvar lærði hann eisini at taka mát, sum ikki allir ortopediskir skómakarar

Tað eru ymiskar orsøkir til, at summi mugu hava ortopediskar skógvar. Í vinstru hond hevur Manbjørn eina avstoyping av einum krypsfóti. Hin er fóturin á manni, sum er vorðin brekaður av hørðum arbeiði

Orð: Randi
Myndir: Kalmar

læra. Ortopediskir skómakarar læra allir, hvussu fóturin er bygdur, hvar æðrar liggja o.s.v., og tí er nóg mikið hjá teimum at fáa at vita, hvat bagir fótinum, so vita teir, hvussu skógvurin skal gerast.

Ortopediskir skómakarar hava ikki loyvi til at gera fótur, og tað ger Manbjørn Tórarenni heldur ikki. Men tá fólk við krypsfóti skulu hava stívlar, er neyðugt at gera tann partin, sum fótinum vantar, fyri at stívlín skal líknast øðrum stívlum mest møgult.

Tørvur á hjálpi

Manbjørn sigur, at hann hevur gjørt nógvar pør av skóm til fólk, sum hava fingið brek, tí tey hava gingið í skóm ella stívlum, sum hava farið illa við fótinum, og tey hava arbeitt hart. Gummistívlar eru ikki teir bestu, og tí eru tað nógvir arbeiðsmenn, sum hava hjálpið fyri neyðini.

Sjálvt um fleiri og fleiri verða greidd yvir, hvussu nógvar tað hevur at siga at ganga í góðum skóm, so er tað ofta lættari sagt enn gjørt. Úrvalið er ikki tað stóra av góðum skóm. Framleiðararnir kappast, og tilfarið í skónum verður vánaligari og vánaligari.

Skómótin er heldur ikki miðaður eftir, hvat best er fyri fótarnar. Tað sæst serliga á kvinnufótum, sum hava verið í spískum skóm við høgum hælum, sigur Manbjørn.

Skaðar sum kunnu fyrirbyggjast

Tað ræður um at lata børnini í skógvar, um styðja fótin væl, serliga hælina. Nógvar børn eru slættiljád, og tey áttu at fingið hjálpi, tí annars verður illa vorið seini í livinum. Men Almanna-stovan veitir ikki stuðul, so hesi børn kunnu fáa ortopediska hjálpi. Tað er vit-

foto: kalmar

